

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

**ΥΠΟΘΕΣΗ ΠΙΛΑΛΗ και άλλων
κατά της Ελλάδος
(ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 5574/16)**

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

17 Μαΐου 2018

*Η απόφαση αυτή θα καταστεί οριστική, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις
που καθορίζονται στο άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης
Ενδέχεται να τύχει βελτιώσεων ως προς την μορφή*

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Στην υπόθεση ΠΙΛΑΛΗ και άλλοι (άλλων) κατά της Ελλάδος

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Πρώτο Τμήμα), συνεδριάζον σε Τμήμα συντιθεμένη από τους δικαστές :

Kristina Pardalos, *Πρόεδρο,*

Λίνο – Αλέξανδρο Σισιλιάνο

Ales Pejchal

Ksenija Turkovic

Armen Harutyunyan

Pauliine Koskelo

Tim Eicke *Δικαστές και*

Abel Campos *Αναπληρωτή Γραμματέα Τμήματος*

Αφού διασκέφτηκε σε συμβούλιο την 17^η Απριλίου 2018

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε κατά την ως άνω ημερομηνία :

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1.- Η υπόθεση εισήχθη δυνάμει της (υπ' αριθ. 5574/16) προσφυγής, την οποία κατέθεσαν κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας τρεις υπήκοοι του εν λόγω Κράτους, οι κ.κ. Δημήτριος ΠΙΛΑΛΗΣ («ο πρώτος προσφεύγων»), Varlam HARTISLAVA («δεύτερος προσφεύγων») και Χριστόφορος ΜΑΡΤΙΔΗΣ («τρίτος προσφεύγων»), οι οποίοι προσέφυγαν ενώπιον του Δικαστηρίου την 19^η Ιανουαρίου 2016 δυνάμει του άρθρου 34 της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2.- Οι προσφεύγοντες εκπροσωπήθηκαν από την κα Ε. Λ. ΚΟΥΤΡΑ, Δικηγόρο Αθηνών. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τους πληρεξουσίους της κ. Κ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και κα Κ. ΚΑΡΑΒΑΣΙΔΗ, Εισηγήτρια του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους .

3.- Οι προσφεύγοντες ισχυρίσθηκαν, ειδικότερα, παραβίαση του άρθρου 3 της Συμβάσεως λόγω των συνθηκών κράτησής τους.

4.- Την 7^η Σεπτεμβρίου 2016, τα παράπονα, τα οποία προκύπτουν από τα άρθρα 3 και 13 της Συμβάσεως κοινοποιήθηκαν στην Κυβέρνηση και η προσφυγή κρίθηκε απαράδεκτη για το επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 54 παρ. 3 του Κανονισμού του Δικαστηρίου.

5.- Στις παρατηρήσεις του σε απάντηση αυτών της Κυβερνήσεως, ο τρίτος προσφεύγων επιθυμεί να παραιτηθεί της προσφυγής του.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΕΩΣ

6.- Οι προσφεύγοντες γεννήθηκαν αντιστοίχως το 1941, 1977 και 1973 και κρατήθηκαν στις Φυλακές Δομοκού.

7.- Ο πρώτος προσφεύγων, ηλικίας 77 ετών, εκρατήθη από την 2^α Μαρτίου 2010 και έπρεπε να εκτίσει ποινή καθείρξεως σαράντα δύο ετών. Υπεβλήθη σε επέμβαση τριπλής αορτοστεφανιαίας παράκαμψης και το 2010 υπέστη τραυματισμό από αυτόματο όπλο κατά τη διάρκεια της συλλήψεώς του. Το βλήμα του πυροβόλου όπλου το οποίο υπήρξε αιτία του τραυματισμού του δεν έχει ακόμα αφαιρεθεί. Το ιατρικό πιστοποιητικό από το Νοσοκομείο της Λαμίας, όπου είχε χειρουργηθεί, διευκρινίζει ότι η αφαίρεση του βλήματος αποτελούσε κίνδυνο για τα γειτονικά όργανα. Ο πρώτος προσφεύγων παρουσιάζει καρδιακά προβλήματα και το ποσοστό αναπηρίας του ανέρχεται στο 80%. Αποφυλακίσθηκε την 13^η Απριλίου 2016.

8.- Ο δεύτερος προσφεύγων κρατείται από την 9^η Σεπτεμβρίου 2013 και εκτίει πολλές ποινές καθείρξεως λόγω μεγάλου αριθμού καταδικαστικών αποφάσεων. Την 29^η Νοεμβρίου 2016 μεταφέρθηκε στις Φυλακές Κορυδαλλού.

9.- Ο τρίτος προσφεύγων κρατείται από την 26^η Ιουνίου 2007. Έπρεπε να εκτίσει ποινή καθειρξέως ένδεκα ετών και δέκα μηνών. Την 15^η Ιανουαρίου 2009 μεταφέρθηκε στις Φυλακές Δομοκού, από όπου αποφυλακίσθηκε την 11^η Μαΐου 2015.

Α.- ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΚΡΑΤΗΣΕΩΣ ΣΤΙΣ ΦΥΛΑΚΕΣ ΔΟΜΟΚΟΥ

1.- Η ΑΠΟΨΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΕΥΓΟΝΤΩΝ

α) Γενικές Συνθήκες

10.- Οι προσφεύγοντες αναφέρουν ότι οι Φυλακές Δομοκού προορίζονται για την υποδοχή ατόμων, τα οποία έχουν καταδικαστεί σε μακροχρόνιες ποινές, αλλά ότι, παρά το γεγονός της καταδίκης τους σε τέτοιες ποινές, έχουν στη διάθεσή τους προσωπικό χώρο λιγότερο από 3 τετραγωνικά μέτρα. Σύμφωνα με αυτούς, όταν η κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι ο χώρος αυτός ανέρχεται σε 11,5 m², δεν αφαιρεί τον χώρο που καταλαμβάνει η τουαλέτα και το ντους, ούτε αυτόν που καταλαμβάνουν τα κρεβάτια - τουλάχιστον 4 m² - οι καρέκλες, το τραπέζι, ο σκουπιδοτενεκές και τα προσωπικά αντικείμενα των κρατουμένων. Οι προσφεύγοντες αναφέρουν ότι παρ' όλο που ευρίσκοντο τρεις σε ένα κελί, οι αρχές των Φυλακών προσέθεταν ενίοτε και για ορισμένο χρονικό διάστημα έναν τέταρτο κρατούμενο, ο οποίος κοιμόταν στο πάτωμα. Αναφέρουν ότι εκείνες τις περιόδους δεν υπήρχε αρκετός χώρος για να περπατήσουν ανάμεσα στα κρεβάτια και ότι έπρεπε να υπερπηδήσουν αυτόν που κοιμόταν στο πάτωμα για να μεταβούν στην τουαλέτα ή να βγουν από το κελί.

11.- Σύμφωνα με τους προσφεύγοντες, αυτή η κατάσταση υπερπληθυσμού ήταν ιδιαίτερα προβληματική για τον πρώτο προσφεύγοντα, ο οποίος, λόγω της κατάστασης της υγείας του, ήταν υποχρεωμένος να περνά όλο τον χρόνο του στο κελί του, περιορισμένος στο κρεβάτι του. Αρχικώς είχε τοποθετηθεί σε κελί της πτέρυγας Δ1,

όπου θα έπρεπε να κοιμάται στο έδαφος, αλλά μεταφέρθηκε σε κελί στην πτέρυγα Δ2, όπου του είχε διατεθεί κρεβάτι.

12.- Αναφερόμενοι στο επίσημο φυλλάδιο των Φυλακών και στην οικοδομική τους άδεια, που εκδόθηκε με υπουργική απόφαση της 17^{ης} Ιουνίου 2004, οι αιτούντες υποστηρίζουν ότι η χωρητικότητα των Φυλακών είναι για 400 κρατούμενους και ότι κάθε κελί, επιφανείας 15 m², είναι σχεδιασμένο για δύο κρατούμενους. Προσθέτουν, ωστόσο, ότι από την αρχή της λειτουργίας των Φυλακών είχε τοποθετηθεί τρίτο κρεβάτι.

13.- Οι αιτούντες ισχυρίζονται ότι το νερό συχνά κόβεται στις Φυλακές, γεγονός που κατά τη γνώμη τους έχει σοβαρές συνέπειες για την υγιεινή των κρατουμένων και των τόπων κράτησης.

14.- Υποστηρίζουν ότι τα γεύματα δεν επαρκούν για την κάλυψη των αναγκών των κρατουμένων και αναφέρουν ότι όσοι έχουν χρήματα δαπανούν 150 με 200 ευρώ μηνιαίως για να τραφούν. Αναφέρουν ότι οι κρατούμενοι αναγκάζονται να αγοράζουν πολλά προϊόντα μέσα στη φυλακή τόσο για τη διατροφή τους όσο και για την προσωπική τους υγιεινή, όπως χαρτί υγείας, σαπούνι, σαμπουάν, απορρυπαντικό πιάτων και ρούχων σε εξαιρετικά υψηλές τιμές. Σύμφωνα με αυτούς, όσο περισσότερο το προϊόν είναι απαραίτητο, τόσο μεγαλύτερη είναι η διαφορά μεταξύ της τιμής του στη φυλακή και της τιμής του στο εμπόριο.

15.- Οι προσφεύγοντες ισχυρίζονται, επίσης, ότι είναι υποχρεωμένοι να πλένουν τα ρούχα τους στο ντους του κελιού τους, σε σκάφες, με σαπούνι, το οποίο έχουν αγοράσει οι ίδιοι. Σύμφωνα με αυτούς, αυτό ήταν ιδιαίτερα επίπονο για τον πρώτο προσφεύγοντα, ο οποίος ουδόλως εδύνατο να χρησιμοποιήσει το δεξιό του χέρι.

16.- Οι προσφεύγοντες δηλώνουν ότι δεν υφίσταται μόνιμος ιατρός στις Φυλακές, ούτε ψυχολόγος ούτε κοινωνικός λειτουργός. Αναφέρουν ότι εξωτερικός γιατρός πραγματοποιεί εξετάσεις δύο φορές την εβδομάδα και ότι όλα τα ιατρικά προβλήματα

αντιμετωπίζονται στο Νοσοκομείο της Λαμίας, το οποίο βρίσκεται σε απόσταση 40 χιλιομέτρων από τις Φυλακές. Προσθέτουν ότι η κατάσταση αυτή είναι πηγή δυσαρέσκειας για τους κρατούμενους, οι οποίοι εμφανίζουν σοβαρά προβλήματα υγείας, όπως ο πρώτος προσφεύγων, διότι, σύμφωνα με αυτούς, οι εν λόγω κρατούμενοι πρέπει να περιμένουν επί μακρόν προκειμένου να εξεταστούν από ιατρό.

17.- Σύμφωνα με τους προσφεύγοντες, τα επισκεπτήρια είναι σύντομα και πραγματοποιούνται υπό την επίβλεψη των σωφρονιστικών υπαλλήλων.

β) Ιατρική Περίθαλψη

18.- Σύμφωνα με τους προσφεύγοντες, ο πρώτος προσφεύγων έπασχε από καρδιαγγειακή νόσο και ήταν διαβητικός. Ωστόσο, ο διαβήτης του δεν θα είχε αντιμετωπιστεί στις Φυλακές. Οι προσφεύγοντες αναφέρουν ότι τα παραδείγματα των καταλόγων φαγητών, τα οποία προσκόμισε η Κυβέρνηση αποδεικνύουν ότι όχι μόνο η διατροφή του πρώτου προσφεύγοντος ήταν ακατάλληλη αλλά και ότι έθετε σε κίνδυνο την ζωή του.

Δηλώνουν ότι, στον ιατρικό φάκελο του δεύτερου προσφεύγοντος, σημειώνεται ότι κατά την είσοδό του στις Φυλακές « [ο προσφεύγων] δήλωσε ότι η κατάσταση της υγείας του ήταν σε καλή κατάσταση». Κατά τη γνώμη τους, αυτό δείχνει ότι οι σωφρονιστικές αρχές δεν διενήργησαν ιατρικό έλεγχο κατά την είσοδο, παρόλο που ήταν υποχρεωμένες να το πράξουν. Ο δεύτερος προσφεύγων υποτίθεται ότι εκτέθηκε στον ιό της ηπατίτιδας στη φυλακή και ότι ανέπτυξε, επίσης, υπερλιπιδαιμία, η οποία δεν αντιμετωπίστηκε. Σύμφωνα με τους προσφεύγοντες, παρά τις συστάσεις του ιατρού να ακολουθήσουν ειδική δίαιτα και παρά τα μεγάλα χρηματικά ποσά που δαπανήθηκαν στο κυλικείο των φυλακών για τη βελτίωση της διατροφής του, ο δεύτερος προσφεύγων δεν έπαυσε να βλέπει τα επίπεδα της χοληστερόλης να αυξάνονται.

2.- Η εκδοχή της Κυβέρνησης

α) Γενικές συνθήκες

19.- Η Κυβέρνηση περιγράφει ως ακολούθως τις συνθήκες κρατήσεως στις Φυλακές Δομοκού. Η μέγιστη χωρητικότητα των Φυλακών είναι 585 κρατούμενοι. Από το 2009 έως τον Αύγουστο 2014, η φυλακή φιλοξενούσε 600 έως 680 κρατούμενους, μετά έως τον Μάρτιο 2015, 250 κρατούμενους. Επί του παρόντος, αριθμεί 450 κρατούμενους. Από την 2^α Μαρτίου 2010 έως την 13^η Απριλίου 2016, ο πρώτος προσφεύγων είχε τοποθετηθεί στο υπ' αριθμόν 17, στο ισόγειο της Πτέρυγας Δ, με δύο άλλους κρατούμενους. Από τις 9 Σεπτεμβρίου 2013 έως την 29^η Νοεμβρίου 2016, ο δεύτερος προσφεύγων είχε τοποθετηθεί στο υπ' αριθμόν 16 κελί, στον πρώτο όροφο της Πτέρυγας Δ, με δύο άλλους κρατούμενους. Η επιφάνεια των εν λόγω κελιών είναι 15 m² και 11,5 m² αντιστοίχως, μείον τον χώρο που καταλαμβάνει η τουαλέτα και το ντους. Όλα τα κελιά έχουν σχεδιαστεί για τρεις κρατουμένους και είναι δυνατόν, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, να προστεθεί ένα τέταρτο κρεβάτι. Έχει προβλεφθεί χώρος, ώστε οι κρατούμενοι να τοποθετούν τα προσωπικά τους αντικείμενα.

20.- Κάθε κελί έχει το δικό του ψυγείο και είναι επαρκώς φωτισμένο τόσο από φυσικό όσο και από τεχνητό φως. Κάθε κελί έχει, επίσης, παράθυρο 1,13 m X 1,15 m. Το ζεστό νερό διατίθεται κατά το μεγαλύτερο μέρος της ημέρας.

21.- Οι κρατούμενοι παραλαμβάνουν προϊόντα προσωπικής υγιεινής, όπως πετσέτες, χαρτί υγείας, σαπούνι και σαμπουάν. Τα κλινοσκεπάσματα και τα ρούχα των κρατουμένων πλένονται στα πλυντήρια της φυλακής.

22.- Η διατροφή των κρατουμένων είναι ποικίλη και σε επαρκή ποσότητα. Η Κυβέρνηση προσφέρει ως παράδειγμα δέκα

εβδομαδιαία μενού, τα οποία σερβιρίστηκαν μεταξύ Μαρτίου 2013 και Φεβρουαρίου 2016.

23.- Στις Φυλακές πραγματοποιείται απεντόμωση ανά τακτά χρονικά διαστήματα κατά τη διάρκεια του έτους.

24.- Οι κρατούμενοι δύνανται να εξέρχονται των κελιών τους από τις 7:45 έως τις 12:15 και από τις 15:00 έως τη δύση του ηλίου. Η έκταση της αυλής κάθε πτέρυγας είναι 500 m². Υπάρχει επίσης βιβλιοθήκη, γυμναστήριο, μικρό γήπεδο ποδοσφαίρου και γήπεδο μπάσκετ. Μέσα στη Φυλακή λειτουργεί επίσης « σχολείο δεύτερης ευκαιρίας ».

25.- Ο δεύτερος προσφεύγων εργάστηκε στη συντήρηση των κτιρίων, γεγονός το οποίο επέτρεψε τη μείωση της διάρκειας της ποινής του. Ο πρώτος προσφεύγων δεν εργάστηκε, αλλά η ηλικία του ελήφθη υπ' όψιν για τη μείωση της διάρκειας της ποινής του.

β) Ιατρική περίθαλψη

26.- Η Κυβέρνηση αναφέρει τα ακόλουθα όσον αφορά την παρεχόμενη στους προσφεύγοντες ιατρική περίθαλψη. Ο πρώτος προσφεύγων υποβλήθηκε σε πολλές καρδιολογικές εξετάσεις στο νοσοκομείο της Λάρισας, ορθοπεδικές εξετάσεις στο Νοσοκομείο Λαμίας, ψυχιατρικές εξετάσεις και άλλων τύπων εξετάσεις στην επιτροπή του Ιδρύματος Κοινωνικής Ασφάλισης λόγω της κατάστασης της αναπηρίας του. Κατά τη διάρκεια της κράτησής του, έλαβε φαρμακευτική αγωγή για τα καρδιακά προβλήματα και τον διαβήτη του καθώς και διατροφή προσαρμοσμένη στην παθολογική του κατάσταση. Η Κυβέρνηση προσκομίζει ιατρικά πιστοποιητικά με ημερομηνία 1^η, 2^α, και 3^η Νοεμβρίου 2010, 27^η Μαρτίου και 27^η Αυγούστου 2011, 8 Αυγούστου 2012, 7^{ης} και 20^{ης} Μαρτίου, 9^{ης} Ιουνίου και 12^{ης} Σεπτεμβρίου 2013, 2^{ας} Ιουνίου 2014, 6^{ης} Οκτωβρίου 2015 και 17^{ης} Φεβρουαρίου 2016. Προσκομίζει, επίσης, αντίγραφα των μετρήσεων της αρτηριακής πίεσης

και της γλυκόζης αίματος του πρώτου προσφεύγοντος, που πραγματοποιήθηκαν στη φυλακή τον Αύγουστο 2012 και τον Ιανουάριο 2013.

27.- Συνεπεία του τραυματισμού του από βλήματος, ο προσφεύγων διεκομίσθη και νοσηλεύτηκε στο Νοσοκομείο Λαμίας. Λοίμωξη του τραύματος αντιμετωπίστηκε επί τόπου με αντιβιοτικά και ο ασθενής επανεξετάστηκε από χειρουργό.

28.- Από την αρχή της κράτησής του, ο πρώτος προσφεύγων επωφελήθη της βοήθειας κοινωνικού λειτουργού, η οποία κατέθεσε το φάκελό του στο Κέντρο Πιστοποίησης Αναπηρίας και το αίτημά του να επωφεληθεί των διατάξεων του υπ' αριθμόν 4322/2015 νόμου για την αποσυμφόρηση των φυλακών και την υπό όρους αποφυλάκιση αναπήρων κρατουμένων.

29.- Ο δεύτερος προσφεύγων υπεβλήθη σε βιοχημικές, ακτινολογικές και οφθαλμολογικές εξετάσεις. Έλαβε επίσης οφθαλμολογική θεραπεία και διατροφή προσαρμοσμένη στην κατάσταση της υγείας του. Η Κυβέρνηση προσκομίζει, σχετικώς, ιατρικά πιστοποιητικά με ημερομηνία 10^η Ιουλίου 2014, 12^η Μαρτίου, 7 Μαΐου, 27^η Αυγούστου και 9^η Δεκεμβρίου 2015 καθώς και 23^η Φεβρουαρίου, 9^η Ιουνίου, 1^η και 15^η Ιουλίου 2016.

B.- Οι ενέργειες των κρατουμένων στις Φυλακές Δομοκού, μεταξύ και των οποίων οι προσφεύγοντες προκειμένου να καταγγείλουν τις συνθήκες κράτησής των.

30.- Τον Φεβρουάριο 2015, οι κρατούμενοι των Φυλακών Δομοκού αρνήθηκαν να επιστρέψουν στα κελιά τους και να φάνε. Απαιτούσαν να τοποθετηθεί ιατρός στις Φυλακές το συντομότερο δυνατόν, λόγω του θανάτου δύο κρατουμένων σε διάστημα ενός μηνός. Επί πλέον, οι κρατούμενοι της Πτέρυγας Ε1 συνέταξαν δήλωση στον Τύπο στην οποία ζητούσαν να επωφεληθούν ιατροφαρμακευτικής περιθάλψεως. Κάλεσαν τον Υπουργό Δικαιοσύνης να επισκεφθεί τη

φυλακή για να διαπιστώσει ιδίοις όμμασι τις « τραγικές και ποινικές ελλείψεις » μέσα στη φυλακή και να αναλάβει τη δέσμευση να θεραπεύσει την έλλειψη φροντίδας εντός 24 ωρών .

31.- Την 3^η Σεπτεμβρίου 2013, βουλευτής κατέθεσε ερώτημα στο πλαίσιο του κοινοβουλευτικού ελέγχου στον Υπουργό Δικαιοσύνης, καταγγέλλοντας τις συνθήκες που επικρατούν στη φυλακή, χωρίς ωστόσο να έχει αποτέλεσμα. Υπογράμμισε, μεταξύ άλλων, ότι η χωρητικότητα της Φυλακής είναι 597 κρατούμενοι και την 1^η Αυγούστου 2013 φιλοξενούσε 693, έτσι ώστε 90 από αυτούς να κοιμούνται στο πάτωμα.

32.- Την 6^η Νοεμβρίου 2015, ο πρώτος και ο δεύτερος προσφεύγων υπέβαλαν, προς τον επιβλέποντα Εισαγγελέα των Φυλακών Δομοκού δυνάμει του άρθρου 572 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, προσφυγή για να καταγγείλουν τους όρους κράτησής τους. Ισχυρίστηκαν, μεταξύ άλλων, παραβιάσεις των άρθρων 2, 3, 8, 13 και 14 της Συμβάσεως καθώς και του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθμόν 1.

33.- Τα παράπονα του δεύτερου προσφεύγοντος αφορούσαν τον υπερπληθυσμό, την διατροφή, την καθαριότητα, την απουσία ιατρικής περίθαλψης, καθώς και την έλλειψη ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων εντός των Φυλακών.

34.- Ο πρώτος προσφεύγων κατήγγειλε τις ίδιες ελλείψεις με τον δεύτερο προσφεύγοντα, αλλά επικαλέσθηκε, επίσης, την ηλικία του, 74 ετών τότε, την κατάσταση της υγείας του και τον επιβαρυντικό χαρακτήρα των άσχημων συνθηκών κρατήσεως, για τους οποίους ισχυριζόταν ότι επηρεάζουν την κατάσταση του. Επικαλούμενος την ηλικία καθώς και το ποσοστό αναπηρίας του - 80% - ανέφερε ότι υπέφερε από καρδιαγγειακά προβλήματα και ότι είχε βλήμα στο σώμα του για πέντε έτη. Κάλεσε τον Εισαγγελέα να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για να τον μεταφέρει στο νοσοκομείο, προκειμένου να τύχει κατάλληλης ιατρικής περίθαλψης και να απομακρύνει το βλήμα, το οποίο υπήρχε στο βραχίονά του.

35.- Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι ουδεμία απάντηση έλαβαν στην προσφυγή τους.

B.- ΟΙΚΕΙΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

36.- Το άρθρο 572 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας ορίζει εν προκειμένω ότι :

« 1.- Ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών του τόπου όπου εκτίεται η ποινή ασκεί τις προβλεπόμενες στον « Σωφρονιστικό Κώδικα » αρμοδιότητες του και μεριμνά για την έκτιση της ποινής και την εφαρμογή των μέτρων ασφάλειας, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα αυτού, του Ποινικού Κώδικα και των ειδικών νόμων για την εκτέλεση των ποινών.

2. Για την άσκηση των κατά την παρ. 1 αρμοδιοτήτων του ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών επισκέπτεται τη φυλακή τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα. Κατά **τις** επισκέψεις αυτές δέχεται κρατουμένους που έχουν ζητήσει ακρόαση.

(...) »

37.- Το άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα προβλέπει ότι :

« Για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του δημοσίου κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας που τους έχει ανατεθεί, το δημόσιο ενέχεται σε αποζημίωση, εκτός αν η πράξη ή η παράλειψη έγινε κατά παράβαση διάταξης που υπάρχει για χάρη του γενικού συμφέροντος. Μαζί με το δημόσιο ευθύνεται εις ολόκληρον και το υπαίτιο πρόσωπο, με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων για την ευθύνη των υπουργών ».

38.- Ο υπ' αριθμόν 4322/2015 νόμος με τίτλο «Μεταρρυθμίσεις ποινικών διατάξεων, κατάργηση των καταστημάτων κράτησης Γ' τύπου και άλλες διατάξεις», ο οποίος τέθηκε σε ισχύ την 27^η Απριλίου 2015, αποσκοπεί, μεταξύ άλλων, στην αποσυμφόρηση των

φυλακών και προβλέπει τους όρους αποφυλάκισης των κρατουμένων, οι οποίοι εκτίουν ποινές φυλάκισης καθώς και ποινές κάθειρξης,

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

I.- ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΝΑΦΕΡΘΕΙΣΕΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 3 ΚΑΙ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

39.- Οι προσφεύγοντες παραπονούνται για τις συνθήκες κράτησης στις Φυλακές του Δομοκού. Ισχυρίζονται παραβίαση του άρθρου 3 της Συμβάσεως ως προς αυτό. Επικαλούμενοι το άρθρο 13 της Συμβάσεως, παραπονούνται, επίσης, για την απουσία πραγματικής προσφυγής για την καταγγελία των συνθηκών κρατήσεώς τους. Τα άρθρα αυτά ορίζουν :

Άρθρο 3

« Ουδείς επιτρέπεται να υποβληθή εις βασάνους ούτε εις ποινάς ή μεταχείρισιν απανθρώπους ή εξευτελιστικές ».

Άρθρο 13

« Παν πρόσωπον του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν τη παρούση Συμβάσει δικαιώματα και ελευθερίες παρεβιάσθησαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίασις διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων του. »

A.- Άρθρο 3

1.- Σε ό,τι αφορά τον τρίτο προσφεύγοντα

40.- Ο τρίτος προσφεύγων ενημερώνει το Δικαστήριο ότι επιθυμεί να παραιτηθεί της προσφυγής του και να ασκήσει αγωγή αποζημιώσεως βάσει του άρθρου 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα.

41.- Το Δικαστήριο εκτιμά ότι ο προσφεύγων αυτός δεν επιθυμεί πλέον την εκδίκασή της (άρθρο 37 § 1 (α) της Συμβάσεως) και

ότι δύναται να αποφασίσει τη διαγραφή της υπόθεσης από το πινάκιο. Ελλείψει ειδικών περιστάσεων σχετικά με το σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου, που εγγυάται η Σύμβαση ή τα Πρωτόκολλά της, το Δικαστήριο θεωρεί ότι δεν δικαιολογείται πλέον η συνέχιση της εξέτασης της αίτησης κατά την έννοια του άρθρου 37 § 1 της Σύμβασης.

1.- Σε ό,τι αφορά τους δύο πρώτους προσφεύγοντες

α) Επί του παραδεκτού

42.- Η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει την υπό κρίση προσφυγή, λόγω μη εξάντλησης των εσωτερικών ένδικων μέσων. Σύμφωνα με αυτήν, οι δύο πρώτοι προσφεύγοντες δεν άσκησαν αγωγή αποζημιώσεως δυνάμει του άρθρου 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα σε συνδυασμό με το άρθρο 3 της Συμβάσεως ή με σχετικά άρθρα του Σωφρονιστικού Κώδικα.

43.- Τα ενδιαφερόμενα μέρη δεν εμφανίζουν παρατηρήσεις στο σημείο αυτό.

44.- Το Δικαστήριο αναφέρει ότι, κατά την ημερομηνία ασκήσεως της προσφυγής ενώπιόν του οι πρώτοι δύο προσφεύγοντες κρατούντο στις Φυλακές Δομοκού. Συνεπώς, η αγωγή αποζημιώσεως, η οποία στηρίζεται στο άρθρο 105 Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα δεν δύναται έναντι αυτών να θεωρείται αποτελεσματική λόγω εξαντλήσεως των ενδίκων μέσων, επειδή η εν λόγω αγωγή στερείται του προληπτικού χαρακτήρα, κατά την έννοια της νομολογίας του Δικαστηρίου (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Κωνσταντινόπουλος και άλλοι κατά Ελλάδος*, Υπ' αριθμόν 69781/13, § 39, 28 Ιανουαρίου 2016, *Πατρίκης και άλλοι κατά Ελλάδος*, Υπ' αριθμόν 50622/13, § 37, 28 Ιανουαρίου 2016 *Adiele και άλλοι κατά Ελλάδος*, Υπ' αριθμόν 29769/13, §§ 34-35, 25 Φεβρουαρίου 2016 *Παπαδάκης και άλλοι κατά Ελλάδος*, Υπ' αριθμόν 34083/13, §§ 50-51, 25 Φεβρουαρίου 2016, και *Καγια κατά Ελλάδος*, Υπ' αριθμόν 36442/15, § 37, 30 Ιουνίου 2016).

45.- Συνεπώς, το Δικαστήριο απορρίπτει την ένσταση της Κυβέρνησης περί μη εξαντλήσεως των εσωτερικών ενδίκων μέσων.

46.- Διαπιστώνοντας ότι η προσφυγή δεν είναι εμφανώς αβάσιμη, δυνάμει του άρθρου 35 § 3^α) της Συμβάσεως και ότι δεν προσκρούει σε λόγο ~~απαρρέε~~απαρδέκτου, το Δικαστήριο την κηρύσσει παραδεκτή

β) Επί της ουσίας

47.- Οι δύο πρώτοι προσφεύγοντες επικαλούνται τις συνθήκες κρατήσεώς τους. Δηλώνουν ευθύς εξαρχής ότι έχουν μεγάλη δυσκολία να αποδείξουν την αλήθεια των ισχυρισμών τους, διότι, σύμφωνα με αυτούς, η Κυβέρνηση κατέχει και σε μεγάλο βαθμό επιλέγει τις πληροφορίες, τις οποίες θα χρειαζόταν το Δικαστήριο ώστε να εξετάσει την κατάσταση στις Φυλακές με την ελάχιστη βεβαιότητα. Ισχυρίζονται ότι η Κυβέρνηση προσκομίζει έγγραφα, τα οποία συνέταξαν οι σωφρονιστικές αρχές οι οποίες, σύμφωνα με αυτούς, γνώρισαν για ποια χρήση η Κυβέρνηση ζήτησε αυτά τα έγγραφα.

48.- Οι δύο πρώτοι προσφεύγοντες υποστηρίζουν, επίσης, ότι οι συνθήκες κράτησής τους ήταν ασυμβίβαστες με την κατάσταση της υγείας τους. Υποστηρίζουν, ειδικότερα, ότι οι αρχές της φυλακής δεν ακολούθησαν τις συστάσεις του ιατρού για να τους υποβάλουν σε ειδική δίαιτα. Επί πλέον, σύμφωνα με αυτούς, ο πρώτος προσφεύγων, ο οποίος δεν edύνato να χρησιμοποιήσει το δεξί του χέρι λόγω του τραυματισμού του από βλήμα, δεν έλαβε δεύτερη ιατρική γνώμη σχετικά με τη δυνατότητα αφαίρεσης του βλήματος, το οποίο είχε μέσα στο σώμα του και δεν επωφελήθηκε αποκαταστάσεως ώστε να μειώσει την αναπηρία του.

49.- Η Κυβέρνηση επικαλείται την δική της εκδοχή της σχετικά με τους συνθήκες κράτησης στις Φυλακές του Δομοκού. Εκτιμά ότι οι ισχυρισμοί των προσφευγόντων είναι ασαφείς, αβάσιμοι και δεν εξατομικεύονται. Υποστηρίζει ότι οι προσφεύγοντες δεν διευκρινίζουν εάν οι γενικές συνθήκες στη φυλακή τους επηρέασαν προσωπικά.

Δηλώνει, ειδικότερα ότι, από τον Αύγουστο 2014, ο αριθμός των κρατουμένων στη φυλακή είναι πολύ μικρότερος από την χωρητικότητα αυτής και ότι καθ' όλη τη διάρκεια της κράτησής τους, οι προσφεύγοντες μοιράστηκαν το κελί τους επιφανείας 11,5 m² με δύο άλλους κρατουμένους, δίνοντάς τους προσωπικό χώρο 3,83 m².

50.- Όσον αφορά την κατάσταση της υγείας των προσφευγόντων, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι έλαβαν την κατάλληλη φαρμακευτική αγωγή και διατροφή.

i.- Γενικές αρχές

51.- Όσον αφορά τις υλικές συνθήκες κράτησης στις φυλακές, το Δικαστήριο παραπέμπει στις αρχές που διατυπώνονται στη νομολογία του και ειδικότερα στην απόφαση *Mursic κατά Κροατίας* [Μείζονος Συνθέσεως], υπ' αριθμόν 7334/13, §§ 96 - 141, ΕΔΔΑ 2016).

52.- Επί πλέον, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, κατά την έρευνα της πληρότητας της ιατρικής περίθαλψης στη φυλακή, πρέπει κατ' αρχήν, η σχετική κριτική να εμφανίζει επαρκή ευελιξία προκειμένου να καθορίσει τις προδιαγραφές, οι οποίες απαιτούνται για την περίθαλψη αυτή. Οι προδιαγραφές αυτές πρέπει, επίσης, να είναι συμβατές με την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και να δύναται το Κράτος να εκπληρώνει τις θετικές του υποχρεώσεις. Από την άποψη αυτή, είναι ευθύνη των εθνικών αρχών να διασφαλίσουν ότι η διάγνωση και η περίθαλψη είναι ταχείς και ακριβείς και ότι η παρακολούθηση από το αρμόδιο ιατρικό προσωπικό είναι τακτική και συστηματική και περιλαμβάνει ολοκληρωμένη θεραπευτική στρατηγική. Το γεγονός και μόνο ότι η κατάσταση της υγείας του προσφεύγοντος επιδεινώθηκε - αν και το γεγονός αυτό θα μπορούσε, σε πρώτο στάδιο, να θέσει σε αμφιβολία την καταλληλότητα της θεραπείας που έλαβε στη φυλακή - δεν αρκεί από μόνο του να καταλήξει σε παραβίαση της θετικής υποχρέωσης του Κράτους υπό την έννοια του άρθρου 3 της Συμβάσεως, ιδίως όταν

διαπιστώνεται ότι οι αρχές παρείχαν την απαραίτητη φροντίδα σύμφωνα με τα μέσα στη διάθεσή του στο πλαίσιο ευσυνείδητης προσπάθειας για να εμποδισθεί η εξέλιξη της εν λόγω νόσου (*Kalandia κατά Ελλάδος*, Υπ' αριθμόν 48684/15, § 69, 6 Οκτωβρίου 2016, *Blokhin κατά Ρωσίας* [Μείζονος Συνθέσεως], Υπ' αριθμόν 47152/06, § 137, ΕΔΔΑ 2016 *Λαυρεντιάδης κατά Ελλάδος*, Υπ' αριθμόν 29896/13, §§ 66-69, 22 Σεπτεμβρίου 2015, *Fedosejevs κατά Λετονίας* (απόφαση), Υπ' αριθμόν 37546/06, § 47, 19 Νοεμβρίου 2013, και *Jashi κατά Γεωργίας*, Υπ' αριθμόν 10799 / 06, §61, 8 Ιανουαρίου 2013).

ii.- Εφαρμογή των αρχών εν προκειμένω

53.- Το Δικαστήριο σημειώνει τις πληροφορίες, τις οποίες παρέσχε η Κυβέρνηση, σύμφωνα με τις οποίες στις Φυλακές Δομοκού, οι προσφεύγοντες είχαν τοποθετηθεί ο καθένας με δύο κρατούμενους σε κελιά επιφανείας 15 m², στα οποία υπήρχε παράθυρο 1,13 m X 1, 15 m. Σημειώνει ότι οι κρατούμενοι είχαν τη δυνατότητα να βγουν από τα κελιά τους από τις 07:45 έως τις 12:15 και από τις 15:00 έως τη δύση του ηλίου, ότι η επιφάνεια της αυλής κάθε πτέρυγας ήταν 500 m² και ότι υπήρχε, επίσης, βιβλιοθήκη, γυμναστήριο, μικρό γήπεδο ποδοσφαίρου και γήπεδο μπάσκετ.

54.- Οι προσφεύγοντες δεν αμφισβητούν τις πληροφορίες αυτές. Οι ισχυρισμοί τους ότι έφθασαν να μοιράζονται το κελί τους με άλλους τρεις κρατούμενους κατά τη διάρκεια ορισμένων περιόδων δεν τεκμηριώνονται : το Δικαστήριο σημειώνει ειδικότερα ότι δεν αναφέρουν τις ημερομηνίες των περιόδων αυτών. Η καταγγελία των προσφευγόντων σύμφωνα με την οποία κάθε κελί – του οποίου δεν αμφισβητούν την επιφάνεια - σχεδιάστηκε αρχικά για δύο άτομα και ότι οι αρχές προσέθεσαν τρίτο κρεβάτι δεν αρκεί για να αποδείξει ότι δεν τηρούνται, εν προκειμένω, τα κριτήρια της προαναφερθείσας νομολογίας *Mursic*. Όσον αφορά τα τρόφιμα, οι προσφεύγοντες δεν αμφισβητούν την

ακρίβεια των εβδομαδιαίων μενού, τα οποία η Κυβέρνηση προσκόμισε ενδεικτικώς και δεν αναφέρουν, επίσης, εάν ελάμβαναν γεύματα διαφορετικά από τα αναφερόμενα στα εν λόγω μενού.

55.- Κατά την άποψη του Δικαστηρίου, οι ανωτέρω περιγραφόμενες συνθήκες, δεν φαίνεται να υπερβαίνουν το αναπόφευκτο επίπεδο οδύνης που συνδέεται με την κράτηση (προαναφερθείσα απόφαση Mursic, §§ 99 και 101). Η μεγάλη διάρκεια κράτησης ορισμένων προσφευγόντων, η οποία πρέπει επίσης να ληφθεί υπ' όψιν, δεν δύναται να μεταβάλει παρόμοια διαπίστωση, ιδίως εν όψει της μεγάλης ελευθερίας κινήσεων, την οποία είχαν οι εν λόγω προσφεύγοντες κατά τη διάρκεια της ημέρας εκτός των κελιών τους.

56.- Το Δικαστήριο σημειώνει ότι τα παράπονα των προσφευγόντων σχετικά με την προσφερόμενη ιατρική περίθαλψη υπό κράτηση βασίζονται στη φερόμενη έλλειψη επαρκούς αντιμετώπισης των διαφόρων παθήσεων, τις οποίες εμφανίζουν οι προσφεύγοντες. Επιθυμεί να τονίσει ότι δεν δύναται, εντούτοις, να αποφανθεί επί θεμάτων, τα οποία άπτονται της ιατρικής εμπειρογνωμοσύνης. Προκειμένου να διαπιστωθεί εάν έχει τηρηθεί το άρθρο 3 της Συμβάσεως, δύναται να εξετάσει μόνο το ζήτημα εάν οι εθνικές αρχές εξασφάλισαν στους προσφεύγοντες την κατάλληλη ιατρική παρακολούθηση και εφάρμοσαν θεραπευτικό πρωτόκολλο προσαρμοσμένο στη φύση των παθολογιών τους.

57.- Σχετικώς, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι, σύμφωνα με το φάκελό τους, κατά τη διάρκεια της κράτησής τους στις Φυλακές Δομοκού, οι προσφεύγοντες μεταφέρθηκαν και εξετάστηκαν επανειλημμένως, ιδίως στο νοσοκομείο της Λαμίας. Εν προκειμένω, λαμβάνει υπ' όψιν τα προσκομισθέντα από την Κυβέρνηση ιατρικά πιστοποιητικά με ημερομηνία 1^η, 2^α και 3^η Νοεμβρίου 2010, 27^η Μαρτίου και 27^η Αυγούστου 2011, 8^η Αυγούστου 2012, 7^η και 20^η Μαρτίου, 9^η Ιουνίου και 12^η Σεπτεμβρίου 2013, 2^α Ιουνίου 2014, 6^η Οκτωβρίου 2015 και 17^η Φεβρουαρίου 2016 σχετικά με τον πρώτο προσφεύγοντα, καθώς και αντίγραφα των μετρήσεων της αρτηριακής

πιέσεως και της γλυκόζης αίματος του πρώτου προσφεύγοντος, που πραγματοποιήθηκαν στη φυλακή τον Αύγουστο 2012 και τον Ιανουάριο 2013. Όσον αφορά τον δεύτερο προσφεύγοντα, η Κυβέρνηση προσκομίζει πιστοποιητικά με ημερομηνία 10^η Ιουλίου 2014, 12^η Μαρτίου, 7^η Μαΐου, 27^η Αυγούστου και 9^η Δεκεμβρίου 2015 και 23^η Φεβρουαρίου, 9^η Ιουνίου, 1^η Ιουλίου και 15^η Ιουλίου 2016.

Στο μέτρο που ο πρώτος προσφεύγων διαμαρτύρεται για τη μη εξαγωγή του βλήματος από το σώμα του, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η άρνηση επεμβάσεως αιτιολογείται από προληπτικά μέτρα, ήτοι τον κίνδυνο, τον οποίο θα εμπεριείχε παρόμοια αφαίρεση έναντι των γειτονικών οργάνων (βλ. παράγραφο 7 ανωτέρω).

58.- Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο δεν μπορούσε να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι οι εθνικές αρχές παρέβησαν το καθήκον τους να παρέχουν ιατρική περίθαλψη στους προσφεύγοντες και, συνεπώς, πληρούσαν τη θετική τους υποχρέωση παροχής επαρκών ιατρικών υπηρεσιών στους προσφεύγοντες.

59.- Συμπερασματικώς, δεν υφίσταται, εν προκειμένω, παραβίαση του άρθρου 3 της Συμβάσεως.

B.- Άρθρο 13

60.- Επικαλούμενοι το άρθρο 13 της Συμβάσεως, οι προσφεύγοντες προσάπτουν την έλλειψη αποτελεσματικής προσφυγής για την καταγγελία των συνθηκών κρατήσεώς των.

61.- Ο κυριότερος ισχυρισμός της κυβέρνησης είναι ότι οι προσφεύγοντες δεν θεμελιώνουν υπερασπίσιμη αξίωση στο πλαίσιο του άρθρου 3 της Συμβάσεως, προκειμένου το άρθρο 13 να εφαρμοσθεί εν προκειμένω. Επικουρικώς, υποστηρίζει ότι οι προσφεύγοντες είχαν στη διάθεσή τους την προβλεπόμενη από το άρθρο 6 του Σωφρονιστικού Κώδικα προσφυγή, ήτοι την ανάθεση στον επιβλέποντα τη φυλακή

εισαγγελέα και στο πειθαρχικό συμβούλιο της φυλακής, αλλά δεν την χρησιμοποίησαν.

62.- Διαπιστώνοντας ότι η προσφυγή δεν είναι εμφανώς αβάσιμη, δυνάμει του άρθρου 35 § 3^α) της Συμβάσεως και ότι δεν προσκρούει σε λόγο απαραδέκτου, το Δικαστήριο την κηρύσσει παραδεκτή

63.- Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι η διαπίστωση παραβίασης ετέρας διατάξεως της Συμβάσεως δεν αποτελεί προϋπόθεση για την εφαρμογή του άρθρου 13 (*Sergey Denisov κατά Ρωσίας*, υπ' αριθμόν 21566/13, § 88, 8 Οκτωβρίου 2015 και οι αναγραφόμενες αναφορές). Εν προκειμένω, μολονότι το Δικαστήριο απεφάνθη, τελικώς, τη μη παραβίαση του άρθρου 3 της Συμβάσεως (βλ. προαναφερόμενη παράγραφο 59), δεν θεώρησε ότι η αιτίαση των προσφευγόντων, εν προκειμένω, δεν ήταν, κατ' αρχήν, υπερασπίσιμη (προαναφερόμενη παράγραφος 53 και επομ.). Το Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα αυτό μόνο αφού εξέτασε το βάσιμο της υποθέσεως. Ως εκ τούτου, θεωρεί ότι οι προσφεύγοντες προέβαλαν υπερασπίσιμη αξίωση στο πλαίσιο του άρθρου 13 της Συμβάσεως.

64.- Το Δικαστήριο έχει επανειλημμένως εξετάσει υποθέσεις που εγείρουν παρόμοια ζητήματα όπως στην παρούσα υπόθεση και διαπίστωσε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης σε συνδυασμό με το άρθρο 3 (*Δ. Μ. κατά Ελλάδος*, υπ' αριθμόν 44559/15, §§ 42 - 45, 16 Φεβρουαρίου 2017, *Singh και άλλοι κατά Ελλάδος*, υπ' αριθμόν 60041/13, §§ 62 - 64, 19 Ιανουαρίου 2017, *Κωνσταντινόπουλος και άλλοι*, ανωτέρω, §§ 57-59 και *Παπακωνσταντίνου κατά Ελλάδος*, υπ' αριθμόν 50765/11, § 51, 13 Νοεμβρίου 2014).

65.- Μετά από εξέταση του συνόλου των στοιχείων που του υπεβλήθησαν, δεν προέκυψε γεγονός ή επιχείρημα κατάλληλο στο να πείσει το Δικαστήριο να καταλήξει σε διαφορετικό συμπέρασμα σχετικά με το αποδεκτό ή το βάσιμο της παρούσης υποθέσεως.

66.- Ως εκ τούτου, οι αιτιάσεις αυτές είναι αποδεκτές και συνεπώς παραβίαση του άρθρου 13 της Συμβάσεως.

III.- ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

67.- Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Συμβάσεως :

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση ».

A.- ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ

68.- Ως ηθική αποζημίωση την οποία κρίνει ότι υπέστη, ο προσφεύγων ζητά το ποσό των € 70.000 € για την ισχυριζόμενη παραβίαση του άρθρου 3 της Συμβάσεως και 9.000 € για αυτή του άρθρου 13. Εξίσου, ο δεύτερος προσφεύγων ζητά το ποσό των € 20.000 € για την ισχυριζόμενη παραβίαση του άρθρου 3 της Συμβάσεως και 9.000 € για αυτή του άρθρου 13. Οι δύο προσφεύγοντες ζητούν επίσης, αντιστοίχως, το ποσό των 8.880 € και το ποσό των 5.160 € ως έξοδα στα οποία υπεβλήθησαν στη φυλακή κατά την κράτησή τους. Ζητούν τα εν λόγω ποσά να κατατεθούν απ' ευθείας στον τραπεζικό λογαριασμό, ο οποίος αναφέρεται από την εκπρόσωπό τους.

69.- Η Κυβέρνηση θεωρεί ότι τα ποσά αυτά είναι υπερβολικά και εκτιμά ότι η διαπίστωση της παραβίασης θα αποτελούσε επαρκή δίκαιη ικανοποίηση ως προς την ηθική βλάβη. Ως προς την υλική ζημία, θεωρεί ότι το αίτημα των προσφευγόντων είναι αόριστο και δεν συνοδεύεται από οποιαδήποτε δικαιολογητικό. Καλεί, επίσης, το Δικαστήριο να απορρίψει το αίτημα της απ' ευθείας καταβολής του ποσού στον τραπεζικό λογαριασμό της εκπροσώπου των προσφευγόντων.

70.- Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι δεν κατέληξε στην παραβίαση του άρθρου 13 της Συμβάσεως. Ως εκ τούτου θεωρεί ότι συντρέχει λόγος να επιδικασθεί σε κάθε προσφεύγοντα το ποσό των € 2.000 ως ηθική βλάβη.

Β.- ΕΞΟΔΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ

71.- Οι προσφεύγοντες ζητούν, επίσης, το ποσό των € 6.000 για έξοδα και δικαστικές δαπάνες ενώπιον του Δικαστηρίου. Ζητούν, επίσης, το εν λόγω ποσό να κατατεθεί απ' ευθείας στον τραπεζικό λογαριασμό, ο οποίος αναφέρεται από την εκπρόσωπό τους.

72.- Η Κυβέρνηση θεωρεί ότι το αιτούμενο ποσό είναι υπερβολικό και ότι οι προσφεύγοντες δεν απέδειξαν ούτε την αλήθεια ούτε την αναγκαιότητα αυτού.

73.- Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η η επιδίκαση των εξόδων και των δικαστικών δαπανών με βάση το άρθρο 41 προϋποθέτει, ότι αποδεικνύονται πραγματικά, αναγκαία και, επιπλέον, εύλογα ως προς το ύψος των επιτοκίων τους (*ΙΑΤΡΙΔΗΣ κατά της Ελλάδος* (δίκαιη ικανοποίηση) (GC), υπ' αριθμόν 31107/96, § 54, ΕΔΔΑ 2000 – XI). Εν προκειμένω, σημειώνει ότι οι προσφεύγοντες δεν προσκομίζουν τιμολόγιο σε ό,τι αφορά τα πραγματοποιηθέντα από αυτούς έξοδα. Ως εκ τούτου, απορρίπτει τις αξιώσεις τους για τον λόγο αυτό.

Γ.- ΤΟΚΟΙ ΥΠΕΡΗΜΕΡΙΑΣ

74.- Το Δικαστήριο κρίνει κατάλληλο να βασίσει τα επιτόκια των τόκων υπερημερίας στο οριακό επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, αυξημένο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

ΟΜΟΦΩΝΩΣ

1. *Αποφασίζει να διαγράψει την προσφυγή από το πινάκιο σε ότι αφορά τον κ. Χριστόφορο ΜΑΡΤΙΔΗ*
2. *Κηρύττει την προσφυγή παραδεκτή ως προς τις αιτιάσεις σχετικά με τα άρθρα 3 και 13 αναφορικά με τους κ.κ Δημήτριο ΠΙΛΑΛΗ και Varlam HARTISLAVA*
3. *Αποφαίνεται ότι δεν υπάρχει παραβίαση του άρθρου 3 της Συμβάσεως*
4. *Αποφαίνεται ότι υπάρχει παραβίαση του άρθρου 13 της Συμβάσεως*
5. *Αποφαίνεται ότι*
 - i. *το εναγόμενο Κράτος πρέπει να καταβάλει σε κάθε προσφεύγοντα και σε διάστημα τριών μηνών από την ημέρα που η απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, το ποσό των € 2.000 (δύο χιλιάδων ευρώ), πλέον οποιουδήποτε ποσού ήθελε οφείλεται ως φόρος, για ηθική βλάβη*
 - ii. *από την λήξη της εν λόγω προθεσμίας και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα αυξηθεί με απλό επιτόκιο ίσο με το οριακό επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, που εφαρμόζεται κατά την περίοδο αυτή, αυξημένο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.*
6. *Απορρίπτει την αίτηση δίκαιης ικανοποίησης για το επιπλέον.*

Συνετάγη στη γαλλική γλώσσα, μετά κοινοποιήθηκε εγγράφως την 17^η Μαΐου κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του Κανονισμού του Δικαστηρίου.

Abel CAMPOS
Γραμματέας

Kristina PARDALOS
Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου γαλλικού εγγράφου
Αθήνα, 15/06/2018 Μεταφράστρια Ε. Παπαμαύρου